

ENTREVISTA

Aurora Fernández Polanco: "Si ens atrevim a saber, ens atrevim a dubtar, a protestar i a condemnar"

Entrevista a la historiadora de l'art Aurora Fernández Polanco

5 min. 09/01/2020 21:19

CRISTINA ROS

0

Comparteix

Guarda

Aurora Fernández Polanco s'apunta radicalment al concepte de l'ecodependència "perquè tots depenem de tots". / ISAAC BUJ

A través de l'anàlisi de les imatges que ens ha deixat l'art des de la Il·lustració fins a l'actualitat, Aurora Fernández Polanco traça una història crítica per preguntar-se: "Què puc salvar i què necessito condemnar radicalment del món que ha guiat els meus coneixements?" Ha publicat recentment *Crítica visual del saber solitario* (Consonni), presentat al museu Es Baluard. Ella el defineix com "un llibre eco-socialista-feminista", amb una marcada intenció política. "No hi ha coneixement que no sigui polític. Si és crític, ja és polític", afirma.

En l'època del coneixement digital global i de les xarxes socials, ¿és el moment de fer una crítica del saber solitari?

Aquesta és sobretot una època d'interdependència. Des d'un punt de vista d'ecodependència i feminista, que és el punt necessari del qual he partit per fer aquesta crítica visual, no vull fer una condemna del saber solitari, sinó obrir el debat sobre el problema que ha suposat, en la cultura occidental, la idea d'un home tancat al seu estudi o al seu despatx organitzant el món, com si tingués una autonomia que, en la realitat, s'ha vist que no és tal.

¿Ja sabeu què salveu i què podeu condemnar d'allò que ha guiat els coneixements?

Condemno radicalment la idea d'una ment pensant, tancada en si mateixa, deixant fora la consideració dels altres o d'allò que és el món, unes realitats de les quals es distancia. Aquesta actitud ha estat la base de tota la teoria crítica occidental. Per això, al final de la part històrica que anomeno *Tesi*, que s'estableix amb la Il·lustració, remarco la idea d'un home tancat en una torre d'ivori. Cap civilització del món, tampoc en la nostra civilització anteriorment, ha mantingut una distància tan gran amb el món i amb el cos com la cultura i l'art dels darrers 200 anys. Descartes o Kant mantenien aquesta distància potser necessària per valorar, representar, conèixer, però, en darrera instància, per dominar el món.

L'"atreveix-te a saber" de Kant, al qual feu referència sovint en el llibre, ¿el considereu masculí, excloent?

Òbviament, no puc criticar l'"atreveix-te a saber", no li puc dir que no, però alhora em demano a qui anava dirigit. I la resposta és: a un subjecte eurocèntric, blanc, heterosexual i de classe mitjana o alta. A mi, l'"atreveix-te a saber" em sembla insuficient. El que no m'agrada, o em sobra, és el *tu*. Hauria de ser "atrevim-nos a saber" perquè ens referiríem a un saber col·lectiu i inclusiu. Jo mateixa puc ser hereva de l'"atreveix-te a saber" kantian, però si m'atreveixo a saber, també m'atreveixo a dubtar, a protestar, a condemnar o a gaudir.

¿I així creieu que s'ha construït el coneixement?

Part del coneixement. S'oblida, en aquesta part de la Il·lustració, un altre dels termes que faig servir, *bildung*, que és la formació. ¿I qui es formava? Els subjectes que abans definia o, si vols, la joveneta de classe ociosa que podia viatjar i veure quadres i que es veia bé que sabés música i també distingir el bordeus del borgonya. Per això un capítol s'anomena *Distraïdas: estudiantos, pero no sabias*. No queda tan lluny, perquè a mi m'ho deien, allò que "la història de l'art són uns estudis molt macos per a una noia".

També els estudis de belles arts es veien més adients per a elles, no fa tant de temps.

Sí, però, en l'evolució que descriu el llibre, cap al final faig referència a allò que els dic jo habitualment als estudiants: ser artista no és allò que pensen els nostres tiets, allò de "que bé que dibuixes", sinó tenir un ull al qual no se li escapa res. Encara més, artista és també aquell que, en un sopar familiar, és capaç de ficar el dit a l'ull. Això és un artista. D'això se'n parla al final del llibre, però també a la part del mig, que anomeno *Crisi*, l'època del 1968, amb la revolució femenina, que és quan es va començar a dir "fiquem els dits als ulls als benpensants".

D'alguna manera, lligueu el patriarcat amb una idea del rigor, o d'un suposat rigor, mentre que el feminisme, dieu, "abaixa els fums a la teoria".

Tota aquesta crítica del saber solitari que és el llibre posa en qüestió l'estructura patriarcal, colonial i capitalista. Hem de dir, en tot cas, que hi ha molts homes que volen desmuntar aquesta estructura patriarcal. Però, efectivament, el terme *rigor* -si s'entén com "contemplar el món, creure's que es coneix per controlar-lo", l'únic rigor que hi hauria d'haver és el *rigor mortis* -és qüestionat pel feminisme, que entén molt bé la idea d'ecodependència. Fins i tot entén molt bé la idea de tenir cura dels altres, que ha estat completament allunyada de la idea de l'ésser masculí que pensa aïllat. Hem d'agrair a moltes pensadores actuals que hagin desenvolupat aquesta idea de l'ecodependència, perquè tots depenem de tots, no hi ha o no hi pot haver algú que organitzi el món, sinó que les espècies, les coses, el medi, tots depenem de tots.